

HÉZSER LÁSZLÓ:
A HÁBORÚ BIOLÓGIÁJA
(1940)

A háború, mint a népek létért való küzdelmének döntő fázisa, mindenkor és mindenhol igen nagy szerepet játszott az emberiség életében. Az ó-kor, középkor és a legújabb kor története a háborúk végnélküli sorozata. Csaknem minden egyes nemzedéktől megkövetelte a háború molochja a maga véradóját. Tulajdonképpen a békés állapot is csak átmeneti fegyverszünetnek tekinthető. *Mussolini szavai szerint*: a fegyveres állapot a természetes állapot. A harc eszközei és módszerei a különböző korok szerint változhatnak, de a háború a maga lényegében, mint az áthidalhatatlan érdekellentétek kiegyenlítésének ultima ratioja, továbbra is fennmarad. Akár elméletileg, akár gyakorlatilag foglalkozunk a háború mibenlétével, nem lehet figyelmen kívül hagyni a megváltoztathatatlan történelmi valóságot: *háború volt, van és lesz.*

A népek sorsát oly közelről érintő háborús mozgalmak már a régmúltban is élénken foglalkoztatták a gondolkodó elméket. A görögök és a rómaiak korából bölcselők, költők, államférfiak és hadvezérek felfogását a háborúról nagyon jól ismerjük az irodalomból. *Heraklit szerint*: a háború minden dolgok atyja. A legfontosabb fejlődési tényező úgy a természetben, mint az emberiség életében. Ő már világosan felismerte, hogy az emberek harca egy részjelensége a természet örök harcának. Az élet önmagában is állandó harc. *Vivere militare est*, – állapítja meg *Seneca*. Ugyanezt a gondolatot megtaláljuk *Euripidesnél* is: embernek lenni annyi, mint harcosnak lenni. A klasszikus kor örökbecsű hőskölteményei a hősi kultusznak ércnél maradandóbb remekművei. Jellemző erre a korra, hogy sohasem magát a háborút, *hanem a hősöket dicsőítik*. A háborút, mint természeti adottságot, tudomásul vesszük, szükség esetén minden eszközzel végig harcolják, de nem magasztalják és nem ócsárolják. Még a történelemíró hadvezérek is, mint *Xenophon* és *Julius Caesar*, olyan elfogulatlan tárgyilagossággal szemlélik a háború előnyeit és hátrányait, hogy ezen a téren is követésre méltó példát nyújtanak az utókornak.

Az igazi államférfinak és hadvezérnek a háború mindkét oldalát ismerni kell, mert akik csak a pozitív vagy a negatív oldalát látják és aszerint alakítják

ki véleményüket, feltétlenül téves következtetésre jutnak. *Napoleon* egy alkalommal így nyilatkozott a hadviselésről: „*Én gyűlölöm és szeretem a háborút.*” Bármennyire is paradox ez a megállapítás, mégis ez a kétféle lelki beállítottság jellemző a legtöbb hadvezérre, államférira, sőt magára a tömegre nézve is. Helytelen dolog volna itt kóros lelki kettéhasadásról beszélni, mert ez a legtermészetesebb lelki reakció. Egyfelől az az ösztönös megérzés jut itt kifejezésre, hogy a háború, mint a népek nagy erőpróbája a *legférfiasabb erények*: bátorság, kötelességtudás, önfeláldozás magas iskolája, másfelől az a tapasztalati tény, hogy a háború az életjavak szörnyű pusztulását vonja maga után. *Moltke* is világosan látja úgy a háború, mint a béke előnyeit: „*Az örök béke álom és még nem is a legszebb álom, a háború az isteni világrend eszköze.*” A háború öncélúságát azonban nem ismerte el, inkább egy szűkeséges rossznak tekintette, egy még súlyosabb rossz leküzdésére. A jólétnek békés gyarapodását többre becsülte a háborús hódításnál. *Renan* szerint: „*A háború a haladás eszköze, egy korbács, mely megakadályozza, hogy az ország elaludjék, még az önmegelégedett közepszerűséget is kényszeríti, hogy kilépjen közömbösségéből.*” Más helyen viszont erkölcsi szempontból ítélkezik felette: „*Ami kinyitja az utat a Walhallába, elzárja az utat a mennyországba.*” Még *Nietzsche*, a háború filozófusa is, aki az élet célját és értelmét a hatalmi törekvésekben látta, egyszer arról álmodozik, hogy eljön az idő, amikor a népek egymáshoz való viszonyát nem az érdekellentét, hanem az érdek-közösség fogja meghatározni.

De talán sohasem foglalkoztak annyit a háború természetrajzával, mint az elmúlt két évtizedben a világháború tanúsága alapján. Az ide vonatkozó gazdag tudományos irodalmat jórészt az a nemes törekvés jellemzi, hogy a háborús összetűzések kiküszöbölésére megkeresse azokat az eszközöket, amelyekkel elejét lehetne venni egy új világégés minden kultúrártékét megsemmisítő pusztításának. De gyakran találkozunk olyan tudományos mezbe öltözött, propaganda jellegű szellemi termékekkel, amelyek észrevehetőleg egyoldalúan igyekeznek humánus jelszavakkal háborúellenes hangulatot kelteni. Ez már nem tudományos irodalom, *hanem a szellemi hadviselésnek egy igen hathatós harci eszköze*, amelynek jelentőségét nem szabad lebecsülni. Sajnálatos dolog, hogy éppen a biológiát, az élet tudományát használták fel elsősorban erre a célra. Kétségtelen ugyanis, hogy az összes tudományok között leginkább a biológia van hivatva arra, hogy a bonyolult életjelenségeknek észszerű magyarázatát adja meg olyan esetekben is, ahol a természeti törvények már nem egyeduralgó irányítói az eseményeknek.

De tudományos módszerekkel is lehet súlyos tévedéseket elkövetni, hogy ha a kutató a maga előítéletét vagy elfogult érzelmi beállítottságát akarja igazolni. A háború biológiájával foglalkozó munkák többségénél ezek a hibák rendkívül szembeötlők, mert már egyelőre felállított tétel, a háború antibiológikus jellegének az igazolására csoportosítanak minden adatot. Természetesen más adatok felsorolásával ennek az ellenkezőjét is lehet bizonyítani. Éppen az életjelenségek okait fürkésző biológiának kötelessége rámutatni, hogy a háborúnak oly mélygyökerű élettani, lélektani és gazdasági okai vannak, hogy az emberi értelem ezidőszerint még képtelen az oki összefüggést megragadni és a történelem folyását szabad akarata szerint irányítani. Már pedig ha az okot nem tudjuk megragadni, akkor nem tudjuk a következményeket sem elhárítani. Helyesebb tehát, ha a biológia távoleső ideális célkitűzések helyett alkalmazkodik a valósághoz és úgy vizsgálja a háborút, mint az emberi élet bármely más megnyilvánulását: felfedni az okokat, megállapítani a következményeket nem azért, hogy igazolja vagy elítélje a háborút, hanem hogy gyakorlati útmutatással szolgáljon a háborúval összefüggő nemzetbiológiai kérdésekre.

Az élet örökös harc magáért az életért vagy pedig azokért az eszközökért, amelyek közvetve vagy közvetlenül az élet fenntartását szolgálják. Egyfelől adva van az élőlények korlátlan szaporodásra való képessége, másfelől az életfenntartáshoz szükséges javak korlátolt mennyisége. Egyetlen baktérium 24 óra alatt egymilliárd baktériumot képes létrehozni. De bármelyik élőlény képes volna 24 generáció alatt egymilliárdra szaporodni, ha a létfenntartási eszközök korlátlanul rendelkezésére állnának és minden nemzedék teljes mértékben kihasználná szaporodó képességét. *Éppen így egyetlen emberpár is leszármazottjaival egy évezred alatt benépesíthetné az egész földet.* Ennek a korlátlan szaporodásnak szab határt a korlátolt élettér és a természet által nyújtott életjavak kiszabott mennyisége. Előáll tehát az a helyzet, hogy a létfenntartáshoz szükséges energiaforrásokban nagyobb a kereslet, mint a kínálat. Már pedig az élet élni akar, bármilyen életformában is testesült meg. Az életfenntartáshoz szükséges energiát egyetlen élőlény sem nélkülözheti, annak megszerzéséről nem mondhat le önként a faji öngyilkosság veszélye nélkül. Ez a kényszerhelyzet idézi elő a létért való küzdelmet, amelyet részben a természettel, részben a vetélytársakkal kell megvívni minden élőlénynek. Csakis így dőlhet el, hogy melyik faj és a faj melyik egyedei jogosultak az életre, illetve az életfenntartó energiaforrások birtoklására. *Ebben a harcban az lesz a győztes, aki életrevalóbb, erősebb, kitartóbb, nagyobb vitalitásánál*

fogva leginkább megfelel azoknak a követelményeknek, amelyeket a veszélyes és küzdelmes élet támaszt az élőlényekkel szemben.

A létért való küzdelem következménye a természetes szelekció. Ez alatt azt a jelenséget kell értenünk, hogy a létért való harcban különösen sikeres egyének rendszerint nagyobb számmal hagynak hátra magukhoz hasonló életrevaló utódokat, mint azok az egyének, amelyek alulmaradtak a küzdelemben. A kiválasztás tulajdonképpen a természet megfellebbezhetetlen ítélő széke, amely halálbüntetéssel sújtja a kisebbértékű korcsokat, a létért való küzdelemre alkalmatlanokat, ugyanakkor a faji halhatatlansággal ruházza fel az átöröklési típusokban is kiváló fajtákat. Tehát a létért való küzdelemben nem az egyén a fontos, hanem a győztesekben képviselt átöröklési vonal, amely beletorkollik a létfolytonosságba. Darwin megállapítása szerint ez a kiválasztási folyamat a fajok fejlődésének és tökéletesedésének a leghatékonyabb eszköze, mert csak így lehetséges a faj átöröklési állományát feljavítani és az életfeltételekhez alkalmazni. Mindazonáltal bizonyos mértékben, főképpen az élőlényeknek a természeti erőkkal vívott harcában helytáll a neolamarckista felfogás is, amely szerint az alkalmazkodó képesség még a nyers erőnél is fontosabb létfenntartó tulajdonság. A legnagyobb fizikai erőt képviselő élőlények is idővel kipusztulnak, ha a környezeti feltételekhez nem alkalmazkodnak és viszont a változó életkörülményekhez való alkalmazkodás életbiztosítást jelent a leggyengébbeknek is, ha célszerű rugalmasságuknál fogva elkerülik a hatalmasabb erőkkkel a megsemmisítő összeütközést.

A biológia megállapítása szerint az élettörvények a legalacsonyabb és a legmagasabbrendű lényekre egyaránt vonatkoznak. *„Veszedelemes chiméra volna, azt hinni, – írja Quetelet, – hogy a természeti törvények csak az állat- és a növényvilágot uralják, de az emberiséget már nem.”* Az ember is a természetes kiválasztás ellenőrzése alatt fejlődött ki az állatvilágból és tökéletesbedett homo sapienssé. A létért való küzdelem kegyetlen törvényei irtották ki több százezer éven keresztül azokat a korcs hajtásokat, amelyek nem tudtak beilleszkedni ebbe a felfelé lendülő fejlődési vonalba. *Ezek a törvények még most is hatékony tényezői az emberi faj tökéletesbedésének.* Mindazonáltal, ha lét egyetemes törvényét nem is tudjuk megváltoztatni, az embernek mint szellemi lénynek módjában van a természet végzettszerű adottságát a maga javára befolyásolni. Az ember éppen abban különbözik minden más élőlénytől, hogy szellemi energiájával képes a környezetet a maga létfeltételeinek megfelelően alakítani és ezáltal a létért való küzdelem természetes feltételeit megváltoztatni. Magát az emberi civilizációt is úgy kell tekinteni,

mint a környezetnek az emberi léthez szabott átalakítását, amelynek az a rendeltetése, hogy a puffer szerepét játssza az ő gyámoltalan lénye és a rideg természeti erők között. Az ember fizikai ereje és alkalmazkodó képessége nagyon is korlátolt, talán korlátoltabb, mint sok egyszerűbb élőlényé, de szellemi képességével úgy kompenzálhatja ezt a korlátoltságot, hogy bár mesterséges, de olyan ideális létfeltételeket teremt a maga számára, amely uralkodó, kiváltságos helyzetet jelent az élőlények birodalmában.

A civilizációval megváltozott környezeti feltételek új utakat jelölnek ki a létért való küzdelemben. Amíg természetes állapotban az ember csak fogyasztója volt a természeti javaknak, most maga is termelővé válik. Bizonyos határig módjában van a természeti kincseket szaporítani, az állat és a növényvilágot a maga létszükségeiteinek megfelelően egy tervgazdaság keretébe beállítani. Kiváltképpen a jelenlegi technikai kultúra óriási lehetőségeket nyújt a termelés fokozására, a rejtett természeti kincsek feltárására és hasznosítására. Az egész földkerekségét behálózó közlekedési utak pedig lehetővé teszik, hogy a távoli kontinensek energiaforrását is a maga szolgálatába állítsa. Az ember tehát többé nem alkalmazkodik a környezet szűkös adottságához, hanem ellenkezőleg a természetet kényszeríti, hogy alkalmazkodjék az ő szükségleteihez. De megváltozott a létért való küzdelem oly értelemben is, hogy a nyers erő helyét a szellem ereje foglalta el, ami rendkívüli mértékben komplikálta a létharcot úgy békében, mint háborúban. A szellem uralma azonban nem jelenti azt, hogy a fajok harca is kizárólag szellemi síkra terelődött volna. A szellem uralkodik az anyag felett, a tudomány segítségével képes az anyagban rejlő potenciális energiát felszabadítani és szükségszerint a létért való küzdelemben is alkalmazni. Ennek következtében ma a háború látszólag sokkal inkább materiális jellegű, mint valaha.

A civilizáció a legkisebb mértékben sem csökkentette a népek versengését és a háborús összetűzések lehetőségét, sőt még inkább fokozta. Ugyanis a termelési javak szaporodásával egy olyan népszaporodási hullám vette kezdetét, hogy jelenleg immár egyetlen európai állam sem képes mindennemű szükségletét a saját földjéről előteremteni, dacára annak, hogy a technika minden eszközét igénybe veszi a termelés fokozásához. Végeredményében tehát az energiakínálat és energiakereslet közötti aránytalanság most is éppen úgy fennáll, mint évezredekkel ezelőtt, amikor az ember a maga primitív gazdálkodási módszerével még az akkori gyér népesség szerény igényét sem tudta kielégíteni. De most nem csupán az elsőrendű életszükségletek kielégítéséről van szó, hanem mindazon energiaforrások megszerzéséről is,

amelyeket e rendkívül bonyolult civilizáció folytonos növekedése megkíván. Már pedig ennek a civilizációnak az energiaszükséglete szinte végtelen. Minél magasabbrendű egy civilizáció, annál nagyobb az energiaszükséglete, míg a természetadta energiaforrások mennyisége szigorúan megszabott. Megindul tehát a harc az energiaforrásokért ugyanazon egyszerű okokból, mint egykoron a primitív népeknél halászati vagy vadászati területekért. Elvileg igaza lehet annak a felfogásnak, hogy az életjavak megszerzéséhez nem okvetlen szükséges a háború, mert a föld természeti kincsekben még oly gazdag, hogy minden nép szükségletét kielégítheti. De amikor ezeknek a javaknak a földrajzi elosztása annyira egyenetlen, amikor a kereskedelem szabadsága tisztára fikció és amikor oly szembetűnő aránytalanság van a kielégített és a ki nem elégített országok által birtokolt nyersanyagforrásokban, fennáll az a lehetőség, esetleg a kényszerű szükségesség, hogy egyik nép a másik rovására erőszak útján szerezze meg létszükségletének a feltételeit.

Ez az általános érvényű megállapítás alkalmazható a jelenlegi háborúra is. Az energiaforrások elosztásának aránytalansága szembeállította egymással a kielégített és a ki nem elégített országokat. A földi javakban dúskáló Anglia 46 milliónyi lakossága 40 millió négyzetkilométer területet vallhat a maga életterének az öt világrészre kiterjedő brit impériumban. Ugyanakkor a 80 milliós németország 600.000 négyzetkilométer területre van összehúzóva. Gyarmataitól megfosztva, szabad kereskedelmében korlátozva Németország már a béke években sem képes növekvő népessége összes létfenntartási szükségleteit előteremteni, jóllehet a tudomány minden eszközét igénybe veszi önellátása érdekében, ugyanakkor a termelési javak elosztása terén is a legmesszebbmenő takarékoskosságot és szociális igazságot érvényesíti. De a szociális igazság ma már nem csupán egy ország belső társadalmi problémája, hanem nemzetközi probléma is oly értelemben, hogy a nemzetek egymáshoz való viszonyát a szociális igazság szellemében kell újjárendezni. Ha jogosultnak ismerjük el azt a törekvést, hogy a társadalom a maga kebelén belül a kirívó társadalmi igazságtalanságokat orvosolja, a termelési javak arányos elosztásával az életnívó különbségeket kiegyenlítse, úgy jogosultnak kell tekinteni nemzetközi viszonylatban is minden olyan igyekezetet, amely a kielégített gazdag és a ki nem elégített szegény országok között fennálló feszültség kiegyenlítésével akar egyensúlyi helyzetet teremteni. Ez fejlődési szükségesség, amelyet a korszellem ír elő és a történelem logikája sürgeti a kérdés megoldását. Nem első eset a történelemben, hogy egy új korszak, egy új igazság csak a harc tisztító tüzén keresztül találja meg az utat a megvalósuláshoz.

A biológiai létfenntartást célzó nemzetgazdasági okok mellett igen nagy szerepet játszanak a háború felidézésében a faj biológiában gyökerező lélektani okok is. *A különböző országok különböző fajtájú népességének jelleme, életfelfogása, eszmei világa egymástól lényegesen elütő.* A faj ösztönéletébe beágyazott sajátosságok természetsszerűleg maguk után vonják egy sajátos életforma megteremtését. Az állami és társadalmi berendezkedések, kulturális intézmények, politika, művészet és ezek mögött ható világnézet mindenkor magán viseli a nemzetalkotó faj lelki bélyegét. Természetesen más tényezők is, mint földrajzi helyzet, tradíció, történelem ugyancsak hozzájárulnak ahhoz, hogy különböző népek különböző életstílust teremtsenek maguknak. Végeredményében az okok bonyolult láncolata olyan fejlődési vonalakat jelöl ki az egyes nemzetek számára, amelyek nem mindig futnak párhuzamosan, hanem igen gyakran keresztezik egymást. Különösen harcos szellemmel telített világnézeti különbségek lényegesen növelhetik a nemzetek közötti súrlódási felületet és a háborús összetűzések lehetőségét. A hadviselő felek mindig is igyekeztek a háború eszmei jellegét erősen hangsúlyozni még olyankor is, amikor az igazi okok valóban anyagi természetűek voltak. Ez érthető is, mert egy megfoghatatlan eszmét inkább lehet olyan értéknívóra emelni, hogy minden más érték alá rendeltessék. A háború új érték kategóriákat termel, amelynek abszolút igazságát lehet vitatni, de szükségszerűségében kételkedni nem lehet.

Tévedés volna azonban feltételezni, hogy csak ilyen mesterséges átértékeléssel lehet a háború lélektani hátterét megteremteni. A háború lélektani előfeltételei szükség esetében adva vannak épp a fentemlített fajlélektani okokban. A faj lelkét pedig az ősoktól öröklött hajlamok határozzák meg, amelyek döntőleg befolyásolják a nemzet magatartását válságos időkben. *Le Bonn* szavai szerint: „Számталanszor többen vannak őseink, mint élő kortársaink, éppen azért számталanszor hatalmasabbak is, mint az élők. Sokkal inkább ezek a halottak, mint az élők vezetik a népek sorsát.” A halhatatlan ősök szellemei, mint aktív, erőteljes biológiai tényezők, mint robusztos ősi ösztönök tevékenykednek az utódokban, hogy szükség esetén ellentmondást nem tűrő erővel közvetítsék az ősök parancsait. Az ősök véres tradíciója lappangó parázsként ott él az utódok idegeiben és izmaiban, készen minden percben a megnyilatkozásra, hogy atavisztikus erővel cselekedjenek a faj élet-halál harcában. Még ha olyan kegyetlenek is az ősök imperatívusza, a létért való küzdelemben még sem nélkülözhetjük. Amikor csodálattal tölt el bennünket, hogy egy nép a háborúban a lelki erőnek nem is sejtett

gazdagságát hozza felszínre, amely emberfeletti teljesítményre képesíti, ilyenkor a faji ösztönökben megtestesült ősök örökös szelleme jön az epigonok segítségére, hogy hatalmas erővel támogassa őket és biztosítsa a faj halhatatlanságát. Végeredményben tehát a létharc úgy fogható fel, mint a biológiai erők megmaradásának, a faj létfolytonosságának egy roppant feszültségű megnyilatkozása.

De magát a fajbiológiát közvetlenül is fel lehet használni bizonyos háborús célok indokolására. A legutóbbi világháborúban is a nemzetiségi eszmét, mint biológiai harci eszközt használták fel a különböző fajtájú népekből alkotott országok népi egységének megbontására, az államfenntartó erők széjjelrobbantására. A monarchia feldarabolása is egy tévesen és egyoldalúan alkalmazott nemzetiségi eszme jegyében történt. Már a háború előtt közkezen forogtak elrajzolt közép-európai etnikai térképek, színes foltokkal tüntetve fel a nemzetiség lakta területeket és azoknak a szomszédos fajrokon népekkel való összefüggését, mintegy azt bizonyítva, hogy a monarchiát a fajbiológiai erők, mint természetes centrifugális erők robbantják szét. A békeszerződések alaposan el is végezték ezt a műveletet. Ez harci eszköz azonban kétélű fegyvernek bizonyult, mihelyt a legyőzöttek is visszanyerték cselekvési szabadságukat. Ugyanis a népesség elvének gyakorlati alkalmazásából született meg a 86 milliós Nagynémetország sokkal jelentékenyebb területi és népi erő gyarapodással, mint ahogy azt egy negyedévszázaddal ezelőtt győzelem esetén remélhette volna. *Így lett a fajbiológia a németek kezében a katonai erőgyűjtés és az országgyarapítás leghatásosabb eszköze.*

Sajnos, mi a múltban nagyon is lebecsültük a fajbiológiában rejlő potenciális energiák történelemformáló erejét. A világháború előtt nemzetvédelmünknek ezt a frontját elmulasztottuk kiépíteni s így ellenállás nélkül zúdultak ránk innen az ellenséges erők. A mi helyzetünk ebben a tekintetben különben is sokkal kényesebb, mint bármely európai népé, részben különleges földrajzi és néprajzi helyzetünknel fogva, részben pedig történelmi hivatásunknál fogva. Egyfelől nem zárkozhatunk el az új Európát kialakító koreszméktől, másfelől nem adhatjuk fel a szentistváni birodalom eszméjét. Nagy feladat a jelen nemzedék számára, hogyan lehet ezt a két különböző eszmekört úgy összhangba hozni, hogy ősi örökségünket megőrizve, korszerű és szilárd alapokon építsük fel a jövőt.

Túlhaladja egy rövid tanulmány kereteit, hogy részletesen körvonalazhassuk ennek a kérdésnek nemzetvédelmi jelentőségét. Azzal úgyis tisztában vagyunk, hogy az elhibázott megoldás ismét súlyos következményeket vonhat

maga után. Csupán a fogalmak tisztázása végett tartok szükségesnek néhány megjegyzést. Magyar faj, magyar nemzet, szentistváni állameszme nem egymást kizáró fogalmak. *Nem ismerünk el olyan alternatívát: magyar faj vagy magyar nemzet, fajvédelem vagy szentistváni állameszme.* Egy fejlődésképes nemzetben éppen úgy megvan a tradíciók tisztelete, mint a koreszmékhez való alkalmazkodó képesség, melynél fogva a nemzet szükségletének megfelelően úgy alakítja és alkalmazza az új korszakot teremtő szellemi áramlatokat, hogy azok nem zavartkeltő idegen testként, hanem szerves alkotórészként illeszkednek be a fejlődés folyamatába. Éppen azért üdvösebbnek látszik a mult és jelen erőit nem szembe állítani egymással, hanem inkább egy termékeny kihatású rendszerbe összefoglalni, a látszólagos ellentéteket feloldani, úgy, ahogy a nemzet létérdeke megkívánja. Ilyen megfontolások alapján természetszerűleg kínálkozik, hogy az említett három fogalomnak egymáshoz való viszonyát következőképp rendezzük: Vetítsünk egy síkra három különböző nagyságú koncentrikus kört. A legbelső kör képletes értelmében a magyar fajt jelenti, a következő nagyobb kör a magyar nemzetet és a legkülső kör a szentistváni államkeretet ábrázolja, tehát valóságban megfelel Nagymagyarország határainak. Az egész rendszernek a központi magva a magyar faj, amelyet jelen esetben nem csupán biológiai fogalomnak, hanem erő fogalomnak is kell tekinteni. A magyar fajnak a potenciális erején épül fel az egész rendszer szilárdsága, magának a nemzetnek és az államhatalomnak térbeli kiterjedését is ennek a központi magnak a tömegvonzása szabja meg. A nemzet már tágabb értelmű szellemi fogalom, de lényegét és éltető erejét a magyar faj szellemi kisugárzásából nyeri, tehát éppen úgy nem függetlenítheti magát bizonyos szervi megkötöttségtől, mint ahogy a test nem függetlenítheti magát a lélektől. A szentistváni államkeret a magyar fajon és a magyar nemzetten kívül magába foglalhat más nemzeteket is közös történelmi mult és azonos életérdekek alapján. A fajbiológia itt is segítségünkre lehet, ha nem az elválasztó, hanem az összekötő vonalakat kutatjuk fel és a biológiai sorsközösség szellemében hidaljuk át az ellentéteket. *De a legeszményibb szervezetű államkeret sem lehet önmagában életképes, ha nincs mögötte egy hatalmas államfenntartó erő, amely fölényesen ellensúlyozza azokat a centrifugális erőket, amelyek a központi államszervezet vonzerejével szembe olyan hatékonyan érvényesültek a multban. Ez az államfenntartó erő pedig a nemzetalkotó fajban rejlő energiák koordinata rendszerének az eredője, amely valóságban a hadseregben testesül meg.* Más szavakkal ez azt jelenti, hogy a szentistváni eszmének tartalmat adni és érvényt szerezni csak

egy olyan hadsereg képes, amely valóban a magyar faji erények letéteményese és a nemzet akaratának hatalmas erejű képviselője.

Népi erő, nemzetelő, államerő egyaránt fontos tényezők a nemzet számára a létért való küzdelemben, mert együttvéve alkotják a jól megszervezett nemzetvédelem bevehetetlen erőrendszerét. A nemzet felfelé irányuló fejlődése, történelmi missziójának a betöltése csak ennek az összetett erőrendszernek a tökéletes kifejlesztésével indulhat el. Ez egyszerű igazság és mégis milyen nehezen kivihető gyakorlati valóság. Hogy a magyarság történelmi fejlődése annyira diszharmonikus és szaggatott vonalú, jó részben arra vezethető vissza, hogy a történelem folyamán egyoldalúan túlértékeltük egyszer az állameszmének, máskor a nemzeti eszmének a jelentőségét, szinte egyetlen kártyára tettük fel egész létünket, ugyanakkor a többi létfenntartó erőket elhanyagoltuk. A legmóhóbban bántunk el a népi erővel, amelyet elhanyagolható természeti adottságnak tekintettünk, történelemformáló szerepét nem ismertük. Ennek az egyoldalú életségértékelésnek következményeként volt több olyan korszak is a történelmünkben, amikor egészen mellékesnek tekintették, hogy milyen fajtájú népek töltik ki az állam keretét, mert nem a nép, hanem csak az államhatalom volt a fontos. A népi erők jelentőségének ez a lebecsülése kegyetlenül megbosszulta magát Trianonban. De még napjainkban is kemény harcot kell vívni azért a biológiai igazságért: a magyar faj testi-lelki integritása nélkülözhetetlen előfeltétele az ország integritásának. A létfenntartás ösztöne azt parancsolja, hogy minden rendelkezésünkre álló erőt, legyenek azok szellemi, gazdasági, történelmi vagy biológiai erők, állítsunk a nemzetvédelem szolgálatába, mert a létért való küzdelem ma teljes felkészültséget követel minden vonatkozásban.

A háború biológiájával kapcsolatban foglalkoznunk kell még azzal a kérdéssel is, hogy milyen kihatással van a háború a népi erőre, a nemzet biológiai jövőjére. A múlt idők tapasztalati tényei, csakúgy, mint a legújabb kor statisztikai adatai azt bizonyítják, hogy a népszaporodás a háború tartama alatt visszaesik, de a háború befejezése után hirtelen felszökik. Ez egész természetes jelenség, mert a háború a népszaporodás mindkét tényezőjét, a születések és a halálózások számarányát is kedvezőtlenül befolyásolja. A születések azért csökkennek, mert a háború a fajfenntartó egyedek tömegét hosszabb vagy rövidebb időre kikapcsolja a fajfenntartásból. A háború véres vesztesége, a nélkülözések és betegségek pedig a halálózási számarányt duzzasztják fel. Viszont a háború befejeztével a családok visszatérése, úgyszintén a létfenntartási bizonytalanság megszűnése egy népszaporodási

konjunktúrát idéz elő, ami a születések emelkedésében jut kifejezésre. Még a mult századbeli háborúknál is számszerű adatokkal ki lehet mutatni, hogy a háborús év népszaporodási kiesését a következő békeév születési többlete végeredményében kiegyenlítette.

Az elmúlt világháborúban azonban ez a kiegyenlítődési folyamat elmaradt. Ennek oka abban keresendő, hogy a háború hosszú időre minden fegyverfogható embert elvont a családjától és a véres veszteség is nagyobb volt, mint bármily előző háborúban. A háborús évek alacsony születési számával szembe az első békeévek fokozottabb termékenysége ugyan szembetűnő, de messze van attól, hogy a súlyos életvesztéséget pótolja. Nagymagyarországon 1915–1918-ig az előző évek szaporodási tempójában 1,300.000 gyermeknek kellett volna születni, de ehelyett csak 800.000 született. Tehát csupán a születések kiesése folytán félmillió lelket veszítettünk. Ha ehhez hozzá veszünk még 660.000 hősi halottat, úgy a veszteségünk meghaladja az egymilliót. Ennek a veszteségnek a fele Csonkamagyarországra esik. A háború utáni években 1921–1925-ig az átlagos évi népszaporodás 9,5%, tehát nem éri a háború előtti 11,4%-ot. Népszaporodásunk azóta is évről-évre hanyatlik, jelenleg már csak évi 5%. A háborús veszteség, mint pótolhatatlan biológiai minusz nemzedékeken keresztül fogja éreztetni kártékony kihatását nemzetgazdasági és katonai téren egyaránt. A balkáni államokat kivéve a győztes országok sem képeznek kivételt ebben a tekintetben. Éppen ez a tény képezi a világháborúnak egyik legfontosabb tanulságát: *a háború nem jelenti a biológiai erők gyarapodását, hanem ellenkezőleg úgy minőségileg, mint mennyiségileg egy pótolhatatlan kiesést jelent a népi erőben.* Különösen a minőségi veszteség esik súlyosan latba, mert a hősi halál a legjobbaknak jut osztályrészül s az általuk képviselt kimagasló biológiai érték nyomtalanul tűnik el a faj átöröklési állományából.

Államférfiak, hadvezérek és mindazok, akik a népek sorsát intézik, kénytelenek voltak messzemenő gyakorlati következtetést levonni abból a tapasztalati tényből, hogy a népi erő nem kimeríthetetlen energiaforrás, mert a nemzet regeneráló képessége erősen korlátolt. Két nagy feladat vár itt megoldásra: békében a nemzet biológiai erejét minden eszközzel gyarapítani, háborúban messzemenő óvintézkedéssel a lehetőség szerint kímélni.

Azokban az országokban, ahol a népszaporodás természetes előfeltételei adva vannak: a születések száma messze felülmúlja a halálozási számarányt, különösebb aktív beavatkozásra nincs szükség, mert a faj termékenysége biztosítja a népi erő gyarapodását. Ha azonban ez a természetes utánpótlási

erőforrás bárminő okból kifolyólag elapad, a népszaporodás visszaesik, az aktív népesedési politika minden eszközét mozgósítani kell a nemzetvédelem érdekében. Egy népszaporodásában stagnáló nemzet sem győztes, sem vesztes háborút nem tud elviselni, mert nincs biológiai tartalékereje, amellyel a vérveszteséget pótolni tudná. Csakis ebből a szempontból lehet megérteni a dinamikus államoknak a népszaporodás érdekében kifejtett óriási erőfeszítését, amely semmiféle anyagi áldozattól nem riad vissza. Németország és Olaszország milliárdokat áldoz népegészségügyre, családvédelemre, gyermekvédelemre, ugyanakkor a társadalmi és gazdasági életet is a nemzet biológiai jövőjének megfelelően gyökeresen átalakítja. Népszaporodási mérlegük azt mutatja, hogy ezek az áldozatok nem voltak hiábavalók.

A másik nagy feladat: háború esetén az emberanyaggal a legmesszebbmenő takarékoság. A világháborúban a hadviselő felek erre nem voltak kellő mértékben tekintettel, amint azt tíz millió hősi halott is bizonyítja. Ha az emberöltőnként megismétlődő háború a jövőben is ennyi áldozatot követelne, beteljesülne az a jóslat, hogy a háború biológiai képtelenség lesz. De már jelenleg is kénytelen minden állam a háborúra úgy felkészülni, hogy a legcsekélyebb véráldozat árán érjen el sikert. *Ezért kell mindenütt a hadsereg felszerelésénél, ahol csak lehetséges, az élő anyagot holt anyaggal helyettesíteni.* Ezért kell úgy védelemnél, mint támadásnál a technika minden vívmányát alkalmazni. Az erődítményvonalak álló háborúja, csakúgy, mint a mozgó háború villámgyors lerohanása a legcsekélyebb veszteség árán akarja a döntést kierőszakolni. Bátran állíthatjuk, hogy a korszerű hadsereg szervezésnek és hadvezetésnek centrális problémája a legnehezebben pótolható, éppen azért a legbecsesebbnek tekinthető az élő anyaggal való takarékoság. De ugyancsak ez az elv írja elő, hogy a harcoló csapatok egészségügyi ellátását oly nagy felkészültséggel kell megszervezni, amelyre az előző háborúban nem volt példa. A jól megszervezett katonai egészségügy a leghatékonyabb belső védelmi front a felesleges életpazarlás kiküszöbölésére, éppen azért ennek a szervezetnek a hézagatlan kiépítése és szilárd megalapozása ma fontosabb honvédelmi és nemzetvédelmi követelmény, mint volt valaha.

A béke és a háború életgazdaságtana egy nagyon széleskörű, gyakorlati tudomány, amelynek kimívelése elsősorú honvédelmi feladat. Minékünk ennek a tudománynak az alkalmazására igen nagy szükségünk van, *mert a magyarságtól a létért való küzdelem egy évezred alatt sokkal nagyobb áldozatot követelt, mint bármely európai nemzetől.* Azzal is tisztában vagyunk, hogy itt a Kárpátok medencéjében csak egy olyan katonanemzet tud helytállani,

amelyik nem elégszik meg a puszta létfenntartással, hanem dinamikus élet-erejénél fogva történelemformáló tényező is. A történelem azonban a jövőben is újabb és újabb véráldozatokat fog követelni a magyarságtól. Ezért kell a faj biológiai tartalékerejét minden eszközzel fokozni, hogy legyen honnan meríteni erőt a létért való küzdelemhez. Bármennyire is materialista jelleget öltön magára a háború, semmit sem változtat azon az igazságon: *egy nemzet a maga létét csak életáldozatok árán tudja fenntartani*. Ha a történelem imperativusza úgy hozza magával, a jövőben is meg kell hoznunk az áldozatot, nem magáért a háborúért, hanem a nemzet léteért és örökkévalóságáért.